

Состојбата со синдикалните, но и со човечките права на голем дел од вработените (пријавени) во приватниот сектор, не е ниту малку розова. Но, за ова со години не се зборува, небаре не постои проблем со давањето законски слободни денови, пауза за време на работата или користење годишен одмор.

Сè некако се сведува на она - ако ти чини работи, ако не оди си. А во услови кога работа (подобра) речиси и нема, работникот едноставно нема избор и трпи сè, притиснат од немаштијата, кога дома треба да донесе нешто, кога тешко може да најде друга работа и кога нема институција на која може да ѝ се пожали за проблемите на работа.

За да биде иронијата пострашна, според податоците на ССМ, најмногу злоупотреби прават странските сопственици, кои често пати не им дозволуваат на работниците да користат одмор во два дела, туку годишно им даваат најмногу една слободна седмица. Некаде се прават фиктивни решенија за одмор. Работникот на хартија се води како да го користи годишниот одмор, но мора да доаѓа на работа. А ние се крстиме токму во странските инвестиции.

Пишува: Арсен КОЛЕВСКИ

Македонските работници, според степенот на остварување на синдикалните права, се меѓу најзагрозените во Европа. Речиси и нема сфера (освен државните службеници) во која не се повредени некои од правата како, на пример, користењето годишен одмор и сл. Според сознанијата на Сојузот на синдикатите на Македонија, Законот најчесто се прекршува во градежната, текстилната, рударска-

ПАРЧЕТО ЛЕБ Е НАЈГОРКО ВО РОДНИОТ КРАЈ

та и во трговската дејност.

Во оваа насока, податоците од Државниот завод за статистика покажуваат дека минатата година во рударството биле вработени 5.093, во градежништвото 38.006, а во текстилната индустрија имало 49.197 вработени. Од ССМ тврдат дека на повеќето од нив им било ускратено правото на годишен одмор.

Текстилните работници, градежниците, рударите и вработените во малите продавници најмногу се на удар на работодавачите кога станува збор за правото на користење годишен одмор. Голем дел од нив работат со години без газдите да им дадат барем неколку слободни дена, без разлика што Законот предвидува годишно да користат најмалку 18 (работни) дена.

НЕМА ПОМОШ ОД НИКАДЕ

За волја на вистината, пред нешто повеќе од три години работодавачите и Владата, за последен пат, на иста маса разговараа за правата на работниците. Тогаш на средбата беше заклучено дека работниците не смеат да бидат заштитени како мечки во планина. Ваквиот став ја "скрои" судбината на стотици илјади работници во земјата. Божеме до тогаш македонската работна сила уживаше екстра привилегии.

Оттогаш никој не мрдна со прст, иако условите кои ги имаат дел од работниците се под секое достоинство, па во подруми работат илјадници текстилци, на скапани скелиња висат сидарите, сè до руинираните амбуланти во кои докторите работат со пациенти.

На тој начин работниците, обесправени од работодавачите, минимално заштитени од законот и од надлежните инспектори, водат секојдневна битка со потребата да обезбедат корка леб за семејството.

Најголемиот дел од вработените во приватниот сектор тешко дека помислуваат да си ги заштитат здравјето и достоинството. Досегашното искуство од изминативе 18 години транзиција тоа го докажа. Едноставно работникот нема избор кога дома треба нешто да донесе, кога тешко може да најде друга работа и кога нема институција на која може да ѝ се пожали за проблемите на работа.

Затоа голем дел од нив се помирени со судбината и се решени да трпат сè и сешто отколку да се преместат во масата стечајци, технолошки вишок, невработени, социјалци. Во повеќето случаи трудовите инспектори остануваат слепи и глуви на жалбите и на ретките протести на работниците.

При ваква стапка на невработеност никој не е "луд" да штрајкува. И тоа од многу практична причина. Со вакви државни органи тие можат да штрајкуваат колку што сакаат и повторно ништо да не добијат. Затоа ниту и се обидуваат.

Па, така, иако работниците се свесни дека законските права им се прекршени, сепак се плашат да ги пријават газдите, бидејќи ќе ја изгубат работата. А дел од нив работат секој ден. Дури и на отворено и кога временските услови се многу лоши, најчесто во зима. Законот за работни односи пропишува дека секој работник има право на годишен одмор од 18 до 26 дена, кој може да го користи во два дела. Колку за илустра-

ТАМУ МИНИМАЛНО ЗАШТИТЕНИ ОД ЗАКОНОТ

**РАБОТНИТЕ НАВИКИ СЕ СТЕКНУВААТ
ОД МЛАДОСТА, НО ВО ВАКВИ УСЛОВИ
МЛАДИТЕ СО "УМОТ" СЕ ВО СТРАНСТВО**

ција, за работодавачите кои не го почитуваат ова се предвидени казни од 100.000 до 200.000 денари.

РАБОТНИЦИТЕ ИСПЛАШЕНИ

Во ССМ тврдат дека најмногу злоупотреби прават странските сопственици, кои често пати не им дозволуваат на работниците да користат одмор во два дела и годишно им даваат најмногу една слободна седмица. Некаде се прават фиктивни решенија за одмор.

Од ССМ велат дека некој мора тоа да го пријави за да можат да ги заштитат работниците. Тие апелираат работниците да ги пријавуваат злоупотребите во Синдикатот и во трудовата инспекција.

Состојбите за кои се свесни работниците, за жал, уште подобро им се познати на работодавачите. Затоа тие уживаат во удобноста која им ја овозможува високата стапка на невработеност, немоќта на синдикатите и слабата примена на законите. Сè тоа е повеќе од доволно за Македонија да се

повеќе поголема грижа за работниците, кои всушност се "темелот" на создавањето на бруто домашниот производ. Од тие причини надлежните мора да ги чепнат обврските на работодавачите, бидејќи тие не смеат да прават профити без да ги плаќаат придонесите за вработените, да им исплатуваат плата, да им дозволат да користат годишен одмор. Во спротивно ни се заканува опасност да се доведеме во ситуација да станеме како некои африкански или азиски земји, кои се познати по негрижата за правата на работниците.

Ова е само едната страна од приказната. Каква е вистинската состојба внатре, на пример, во текстилниот сектор, најдобро покажува фактот што пред неколку месеци битолските работници од текстилната индустрија отворено побараа казни затвор за работодавачите кои ќе го прекршат Законот за работни односи. Не е случајно тоа што вакво нешто побараа битолчани зашто, според нивни тврдења, кај нив повредата на женскиот труд е најдрастична.

"Четиринаесет часа работа, неплатени прекувремени часови, понижување и деградација, е амбиентот во кој минува работниот век на македонските шивачки", беше потенцирано на трибината во Битола, организирана од Министерството за труд и социјална политика, каде што прв пат од транзицијата се проговори за третманот на женскиот труд во текстилната индустрија.

Но, има и поинакви искуства. Претставниците од Министерството и од Државниот трудов инспекторат наместо да понудат решение, вината за ваквите состојби ја лоцираа токму во текстилните работници, но и во Синдикатот.

"Кога ќе сакаме да ги заштитиме обесправените работнички и да ги испратиме службите да извршат надзор, нашите екипи се соочуваат со она што значи страв, бидејќи работничките стравуваат дека ако проговорот можат да ги изгубат и тие 5.000 денари кои ги добиваат како плата", велат претставниците на државата.

И сè така во круг. Куќињата лаат, ама караванот си врви. До каде, е тоа никој не знае.

ШТРАЈКОТ КАКО УТОПИЈА

Во македонската историја засега тешко дека е забележан штрајк преку кој работниците со излегувањето на улица успеале да остварат некое свое право. А штрајкови, односно прекини на работниот процес за овие 18 години се изнагледавме, но резултати речиси и немаше.

Затоа и не изненадува тоа што состојбата на теренот е таква каква што е. Работниците, знаејќи како изгледа правдата кај нас, веќе и не се обидуваат преку прекин на работата да се изборат за своите права, особено сега кога фирмите се во огромен број приватизирани, па лесно може да се случи утредента по штрајкот работниците да наидат на затворена капија и на работничка книшка на портирница.

И затоа сме таму каде што сме. А каде ќе бидеме, веќе никој не се обидува ниту да дознае. На многумина сè им е јасно.

најде на опашката на Европа во однос на заштитата на работничките права. Далеку од нас се европските искуства, во кои се дебатира за скратување на работната седмица, за поголем годишен одмор, за ублажување на ударот на цените врз платите. Овие прашања кај нас се многу болни и ретки се моментите кога воопшто некој ги става на маса.

Интересно е и тоа што синдикалните претставници стануваат редок вид пред истребување, зашто во најголем дел од фирмите организирањето во синдикати е забивање нож во грб на газдите.

Поради тоа, единствено државата е таа која мора да

ProMedia

hpstore

ProMedia

...printeri, skeneri, multifunkcionalni uredi,
telefaks aparati, kopiri, ploteri, digitalni kameri...

PRODAŽBA I SERVIS

business partner

13 years

tel. 02/ 3215980

ProMedia